

Božje Dete prinaša mir in ljubezen

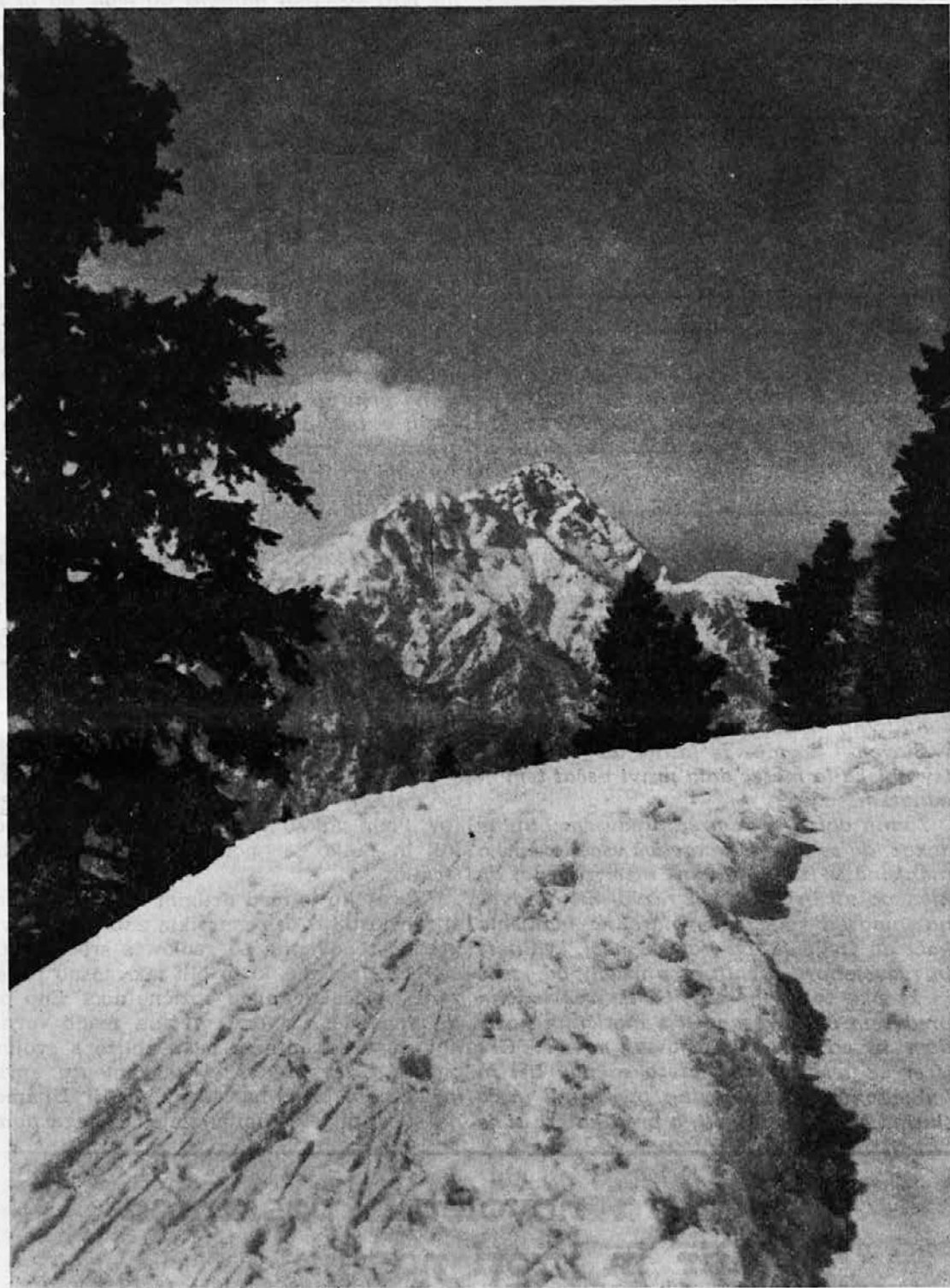
Ko se danes znanci in prijatelji, znanke in prijateljice, srečujemo in si voščimo »vesel Božič«, se mnogi niti ne zavedo, kako daljnosežen pomen ima to voščilo in kako je vplivalo na pojmovanje in doživljanje Božiča v raznih deželah.

Voščilo »Vesel Božič« je prvotno pomenilo in pomeni vernim ljudem še danes predvsem željo, da bi se na božični praznik veselili, da se je božji sin in sam Bog Jezus Kristus rodil na ta svet, da bi nas odrešil. Današnji svet blaginje — ne samo materialne, ampak tudi blaginje v pogledu svoboščin in človeških pravic, kljub temu, da so še marsikje teptane — pa se že skoro več ne spominja, kaj je pomenil Božič prvim kristjanom in komaj pokristjanjenim narodom. Bil jim je res praznik veselja, ker so bolj neposredno dojemali in doživljali praznik Jezusovega rojstva na ta svet in ker so še dobro pomnili, kaj je pomenilo živeti v poganstvu, brez luči, ki jo je prineslo krščanstvo, da je osvetlilo človeštvu pot in osmislilo človeško usodo.

Poganski narodi v srednji in severni Evropi, pa tudi marsikje drugod so živeli v nevednosti ali negotovosti o pomenu človekovega življenja na tem svetu. Mnogokje v Evropi so krvoločni poganski duhovniki žrtvovali bogovom ljudi, včasih skoro masovno, kot npr. na Švedskem. Redno pa so vsako leto žrtvovali bogovom mlada dekleta in mlade moške, morda z namenom, da bi izprosili od njih plodnost za zakonske pare, črede in polja. Toda ljudje so živeli v strahu, kdaj bodo prišli na vrsto za tako žrtev. Še dandanes izkopavajo iz močvirij v severni, pa tudi v srednji Evropi ohranjena trupla ljudi, največ mladih, ki so jih njihovi sodobniki pred pokristjanjenjem žrtvovali boginji Freji ali kakemu drugemu bogu s tem, da so jih obesili — to so navadno napravili z moškimi — ali da so jih zadavili z vrvico ali žive pogreznili v močvirje, kar so navadno napravili z dekleti in mladimi ženami. Nihče ni bil varen, da ne bo ravno on izbran za prihodnjo žrtev.

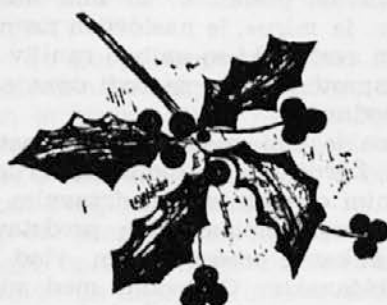
Pokristjanjenje je napravilo temu konec. Ljudem se ni bilo treba več bati krvoločnih bogov. To je bilo velikansko olajšanje za človeštvo. Novi, krščanski Bog se jim je smehljal iz jaslí v hlevu in prinašal je mir in ljubezen.

Prinaša ju tudi nam, če ju hočemo sprejeti.

Motiv z Višarij

f. to Mario Magajna

Vesele božične praznike in srečno
novo leto 1978

želi bralcem, prijateljem,
sodelavcem in vsem Slovincem

NOVI LIST

Obisk, ki pomeni prelomnico

Uradni obisk, ki ga je odposlanstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pod vodstvom svojega predsednika Mitje Ribičiča 10. decembra letos opravilo pri deželni Slovenski skupnosti, je vsekakor dogodek, ki pomeni pomembno prelomnico v politični zgodovini slovenske manjšine v Italiji. Res je sicer, da je Slovenska skup-

ni marsikdo — upajmo v dobri veri — zapiral oči, s čimer je dejansko slabil boj za naš obstanek.

Zdaj ni čas za tarnanje nad izgubljenimi leti, kot tudi nam ni do tega, da bi se hvalili, da smo tudi sami kaj prispevali k takemu razvoju. Smatramo pa za svojo dolžnost, da opozorimo, kako v naših razmerah obstaja in bo obstajala nevarnost, da se resnica, ki smo jo omenili, kdaj več, kdaj manj zasenči.

Slovenci v Italiji smo namreč politično različno opredeljeni, kar je nekaj naravnega, a tudi strankarsko različno angažirani, kar ni povsem normalno. Nobenega jamstva na primer ni, da bodo vsedržavne italijanske stranke v katerih je organiziran del Slovencev, v bodočnosti vedno imele takšne dobre odnose z Jugoslavijo in njenimi političnimi organizacijami kot danes. Tu utegne priti do kakih napetosti in zaostritev — in v tem pogledu imamo tudi v bližnji preteklosti marsikak zgled — kar bi nujno vplivalo na razmerje med slovenskimi člani italijanskih strank in njihovim matičnim narodom.

Prav glede na takšne morebitne nevarnosti ima Slovenska skupnost tudi to posebno poslanstvo, da v političnem pogledu skrbi za pospeševanje in krepitev vezi med

manjšino in matičnim narodom, kar je pogoj in hkrati jamstvo za njen obstoj in vsestranski razvoj.

Prav zaradi tega smo v začetku napisali, da je bil uradni obisk delegacije SZDL Slovenije pri deželni Slovenski skupnosti pomembna prelomnica, in sicer v tem smislu, da se edina slovenska politična organizaci-

SLOVENSKA SKUPNOST vabi člane in somišljenike na štefanovanje, ki bo v ponedeljek, 26. t.m., ob 17. uri v gostilni Soban v Jamljah. Za razvedrilo bo poskrbel Ansambel »Galebi«.

SLOVENSKI RAZISKOVALNI INSTITUT v Trstu vošči vesele božične praznike in srečno novo leto 1978 svojim članom, sodelavcem in prijateljem.

nost s Tržaškega že pred leti navezala stike s Socialistično zvezo v Sloveniji in da je tudi odposlanstvo deželne Slovenske skupnosti bilo pred meseci na uradnem obisku pri SZDL v Ljubljani, s čimer so se »normalizirali« odnosi med delom slovenske manjšine v Italiji in najbolj množično ter reprezentativno družbeno-politično organizacijo v Sloveniji, vendar je jasno, da je le vrnitev obiska ta mesec dala pravi pečat tem odnosom.

Zadnji obisk je namreč predvsem otipljiv dokaz, da se danes takorekoč vsa slovenska manjšina v Italiji v polni meri zaveda, da njen obstoj in nadaljnji razvoj nista odvisna samo od volje, ki jo narodna manjšina kaže do življenja, od števila, moči, kvalitete in razvejanosti njenih organizacij, od jasne in krepke zakonske zaščite, temveč tudi in predvsem od povezanosti z matičnim narodom in od njegove dejavne pomoči. Gre sicer za resnico, na katero so naš list in ljudje okrog njega vedno opozarjali in jo skušali čimbolj račširiti, a pred katero si je

Papeževa novoletna poslanica za mir in proti nasilju

1. januarja, za »dan miru«, bodo prebrali v vseh katoliških cerkvah papežovo novoletno poslanico, v kateri se obrača na vse ljudi dobre volje, posebej pa še na politike in tiste, ki oblikujejo javno mnenje. Papež poziva k razumnemu in plemenitemu naporu, ki naj preseže vse politične ravni in združi vse v spoznanju, da bi bilo boljše, da ne bi težili toliko po ravnesju sil med morebitnimi sovražniki v spopadu, ampak da bi dokazali skrajno neracionalnost vojne in vzpostavili med narodi vedno tesnejše in vedno bolj prijateljske ter človeške odnose.

Velik del poslanice obravnava vprašanje nasilja, ki se širi v moderni civilizirani družbi, okoriščajoč ugodnosti, ki jih uživa-

jo državljani (demokracijo), za to, da zahrbtno zadene sodržavljan-brata. To nasilje je pogosto zvito organizirano v tajne zatrotniške skupine.

Zaključni del poslanice, ki ima naslov »Ne nasilju, ja miru«, je naslovljen na mlade po vsem svetu, »ki so najbolj ranljiv del družbe nasproti nasilju, pa tudi upanje za boljšo prihodnost.«

Poslanica je bila poslana vsem zastopstvom pri Združenih narodih in drugim mednarodnim organizacijam, državnim poglavarjem preko diplomatskih predstavnikov pri Vatikanu, predsednikom vlad in ločenim krščanskim Cerkvam, med njimi tudi ruskemu patriarhu v Moskvi, pa tudi voditeljem nekrščanskih ver.

NAROČNINA ZA NOVI LIST ZA LETO 1978

letna naročnina	8.000 lir
inozemstvo	10.000 lir

ja v zamejstvu, ki ima izvoljene predstavnike v raznih javnih institucijah, dobro zaveda svoje posebne naloge in odgovornosti pred celotno narodno manjšino, tudi pred tistimi pripadniki manjšine, ki so v vsedržavnih italijanskih strankah.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Alviero Negro:

B U N K E R

komedija v dveh dejanjih

V torek, 27. t.m. ob 20.30 v Prosvetni dvorani na OPČINAH

v sredo, 28. t.m. ob 20.30 v Ljudskem domu v SV. KRIŽU

v četrtek, 29. t.m. ob 20.30 v Prosvetni dvorani »I. Gruden« v NABREŽINI

Božično voščilo slovenskih škofov

Božična številka »Družine« prinaša na prvi strani božično voščilo slovenskih škofov. Podpisali so ga škofje Pogačnik, Držek, Jenko ter pomožna škofa Lenič in Grmič.

V voščilu je med drugim rečeno: »V naši vernosti je čas marsikje zabrisal pravo vrednost adventa. Le redko še srečamo tiste stare običaje, ki so bili tako tesno povezani s pričakovanjem božične noči. Eno pa je le ostalo bistveno: večina naših vernikov se v adventnem času zbliža s svojim božjim Odrešenikom v zakramentu sprave in nato pri evharistični gostiji. Upamo, da ste tudi letos obilno zajeli iz tega neiz-

črpnega studenca božje dobrote in odpustčenja in bo zato vaš božič zares praznik čistega notranjega veselja in sreče.«

Nadalje pravijo slovenski škofje: »Ob novem letu se navadno vsaj bežno zavemo minljivosti našega zemeljskega bivanja. Prehod iz starega v novo leto je kakor kamen ob cesti, ki meri razdalje na naši poti. Ko boste s pogledom nazaj zaobjeli vse tisto, kar se vam je zgodilo v preteklem letu in je vredno spomina, se ozrite tudi v prihodnost. Le-ta pa je usodno odvisna od našega sodelovanja z božjimi milostmi in darovi.«

»Se vedno smo v času pokoncilske prenove v Cerkvi na Slovenskem«, nadaljujejo škofje. »Prosimo vas za iskreno in dejavno sodelovanje. Cerkev smo namreč vsi, vsi odgovarjamo za njeno usodo, zato si moramo prizadevati za lastno duhovno poglobitev in delati za prenovo celotne cerkvene skupnosti.« Škofje so prepričani, da bo delo za prenovo olajšalo to, da so vsi slovenski katoličani, ki živijo v SR Sloveniji, končno združeni v eni cerkveno-upravni enoti — metropoliji. »Ko je bila ustanovljena koprška škofija, je apostolski sedež tudi formalno potrdil, kar je bilo že dolgo resničnost.«

»Naj novorojeni Odrešenik prinese toplino in domačnost v vaše domove, iskreno ljubezen in razumevanje med starši in otroki, osamljenim in ostarelim pa tolažbo in zavest, da nihče ni sam, če je Bog z njim. V novem letu kličemo božji blagoslov na vaše napore, težave in uspehe. Mir božji naj kraljuje v vaših srcih!« zaključujejo slovenski škofje svoje božično in novoletno voščilo.

Pravica do narodnostnega ozemlja

V našem listu smo nedavno poročali o konferenci malih narodov brez lastnih držav, na kateri so poudarili svojo pravico do lastnega etničnega ozemlja, ne da bi bili postavljeni zahtevo po lastnih državah. S tem so položili prst na velik problem, katerega se svet doslej ni zavedal in niti taki mali narodi sami, še manj pa države. Doslej je veljalo kot samo po sebi umevno — in velja še danes, ta trenutek, skoro pri vseh vladah sveta — da je ozemlje vsake države izključna domena državnega naroda, to je večinskega naroda v tisti državi, ki velja za njenega nosilca in po katerem se država navadno tudi imenuje, npr. Italija, Francija, Nemčija, Norveška, Švedska, Danska, Romunija itd. Izjema so bile le večnarodne države, organizirane v obliki federacij, kjer je bila vsakemu narodu posebej priznana pravica do lastnega teritorija. Vendar pa tudi v teh državah to ne velja za takojmenovane narodne manjšine ali narodnosti, kot so tudi v Jugoslaviji, tudi če uživajo mnoge kulturne in politične pravice in se dejansko spoštuje njihovo narodnostno ozemlje. Formalno ta pravica ni nikjer zasidrana.

V praksi se dogaja, da vidita vsaka vlada in vsak državni narod v ozemlju, na katerem živijo narodne manjšine, vključene po sklepu kake mirovne konference ali po zgodovinskem razvoju v dotično državo, del enotnega državnega prostora, kar se tolmači tako, da je tudi etnično ozemlje manjšine dejansko del etničnega ozemlja večine. To je bila doslej nekaka politična dogma vseh držav, o kateri sploh ni bilo diskusije, kot o nobeni dogmi, in to v no-

postavile zahteve po priznanju in zaščiti lastnega narodnostnega ozemlja. Sprejele so, pod vtisom splošnega pojmovanja, mišljenje, da ima večinski narod pač pravico do prostega naseljevanja na ozemlju manjšine, le da ne izvaja *nasilnega* potujčevanja. To je bilo nekako v skladu z načelom enakih pravic za vse: pripadniki manjšine se lahko naselijo kjerkoli v državi, ne da bi jim smel ali skušal kdo to preprečiti, pripadniki večinskega naroda pa se lahko prav tako svobodno naseljujejo na ozemlju manjšine, ne da bi padlo komu v glavo, da se tudi s tem godi manjšini krivica. Le v podzavesti kakega politika je tlela misel, da s tem ni vse v redu, kajti manjšina na tak način ni mogla nikoli ograjati etničnega prostora večinskega naroda, medtem ko je večinski narod neprestano odjedal, kos za kosom, etnični prostor manjšine. To se je dogajalo in se še danes dogaja npr. na Koroškem, pa še marsikje v Evropi, od Severne Irske do Kavkaza. Če manjšine protestirajo proti temu, velja to za šovinizem, za pretiran nacionalizem, celo za rasizem in sploh za nekaj nedemokratskega, medtem ko naj bi bilo prosto poseljevanje etničnega prostora manjšin s strani večinskega »državnega« naroda v skladu z demokracijo, enakopravnostjo, odprtostjo in antirasizmom.

V resnici je prav obratno. V imenu teh dozdevnih svoboščin so vse do danes mirno raznarodovali ozemlja manjšin in pihali te v položaj zgolj *statističnih* narodnosti; manjšine so merili zgolj po številu in jim priznavali samo (ali kvečjemu) pravico do uporabe lastnega jezika v šolah in upravi, do lastnega tiska itd., toda ne do lastnega ozemlja. Vsako manjšino se je skušalo spraviti v položaj nekakih Ciganov, narodnosti brez lastnega ozemlja. In ravno to je najbolj in najhitreje raznarodovalo manjšine. Nikjer niso imele kočička, kjer bi bile res na svojem. Tak je dejanski položaj tudi na Koroškem. Avstrijska vlada, kateri se kljub vsemu ne more odrekat i značaja demokratične vlade, se je postavila nasproti slovenski manjšini na tipično stališče vseh vlad, da ima večinski narod tudi vso pravico do narodnostnega ozemlja manjšine, da ta dejansko sploh nima pravice do kakšnega narodnostnega ozemlja in da se jo obravnava tako, kot da živi na etničnem ozemlju večine, kjer ima pravico kvečjemu do neke procentualne udeležbe. Namen je bil, zavestno ali podzavestno, ta, razkrojiti slovensko narodno manjšino kot teritorialno povezano skupnost in jo napraviti za statistično manjšino brez lastnega etničnega ozemlja. Odtod vsa dosedanja manija štetja manjšine!

To pa je absurd. Evropa ni bila nikoli razdeljena v države strogo po etničnih mejah in morda nikoli ne bo. Poleg tega je znano, da je v Evropi precej več narodov kot držav, kljub temu da je bilo pred časom proglašeno načelo — a zgolj v teoriji — samoodločbe narodov, češ da ima vsak narod pravico do lastne države. V praksi pa skoro ni države v Evropi, ki bi ne imela v okviru svojih mej kos narodnega ozemlja kakega drugega naroda, kate-

rega večina živi v drugi državi, ali ki sploh nima lastne države. Po dosednji mentaliteti vlad bi morali torej narodi brez lastne države prej ali slej izginiti, ker nimajo pravice do lastnega ozemlja. Pravica do etničnega ozemlja se priznava samo narodom z lastno državo. Etnično in državno ozemlje sta torej po tem pojmovanju identična, brez narodne države pa naj bi ne bilo lastnega etničnega ozemlja.

Ta mentaliteta in praksa pa v današnjem svetu ne vzdržita več kritike. Dejansko sta barbarski ostanek iz časov, ko se še ni govorilo ne o demokraciji ne o človeških pravicah. Danes zmaguje načelo o neodtujljivih pravicah, ki jih ima vsak človek, toda o neodtujljivih pravicah narodov, med katerimi mora biti pravica do lastnega etničnega ozemlja (kakor ima človek pravico do svojega bivališča) ne govori še nihče. Toda tudi to se mora spremeniti.

Seveda bi bilo zaman pričakovati, da bodo večinski narodi z lastno državo sami sprožili gibanje za priznanje teh pravic. Tako gibanje morajo sprožiti mali narodi brez

V nedeljo, 8. januarja, bo ob 16. uri v zgoniški cerkvi »Koncert božičnih pesmi«. Pel bo domači zbor »Majnik«.

Vljudno vabljeni!

benem političnem sistemu. Na mnenja manjšine se ni oziral nihče, sicer pa si tudi manjšine same niso bile na čistem o tem. Protestirale so proti nasilnemu potujčevanju, npr. proti zatiranju lastnega šolstva, proti zapostavljanju lastnega jezika, proti tujemu uradovanju, proti političnemu in gospodarskemu zapostavljanju in drugim oblikam zatiranja, nikoli pa niso

lastne države in narodne manjšine, kot je slovenska manjšina na Koroškem, pa tudi tu pri nas, sami! Predvsem pa se morajo pri tem združiti za skupno mednarodno akcijo v ta namen, in pokazati medsebojno vzajemnost ter se truditi za vzajemnost in podporo vseh demokratičnih sil, od strank in sindikatov do kulturnih organizacij in posameznih vplivnih osebnosti. Izsiliti je treba tudi posebno Deklaracijo Združenih narodov o narodnih pravicah, vključno pravico do lastnega narodnega ozemlja neglede na državne meje, in to Deklaracijo bi morale podpisati vse države članice Združenih narodov ter se je seveda tudi držati. Ni spoštovanja človeških pravic brez spoštovanja narodnih pravic!

F. M.

30 let političnega dela

V goriškem deželnem avditoriju je Slovenska skupnost priredila v nedeljo, 18. t.m. »proslavo ob 30-letnici samostojnega političnega delovanja Slovencev v Italiji«. Najprej so v atriju avditorija odprli dokumentarno razstavo, o kateri je spregovoril goriški občinski svetovalec dr. Damijan Pavlin. Razstavljeni so bili zlasti časopisi, volilni lepaki in podobno gradivo, ki so vsaj delno prikazali politično delo predhodnic Slovenske skupnosti ter same Slovenske skupnosti v zadnjih letih.

Proslava v lepo zasadenem avditoriju se je začela s pozdravnim nagovorom deželnega predsednika Slovenske skupnosti dr. Andreja Bratuža. Za njim je udeležence pozdravil goriški župan De Simone, ki je Slovenski skupnosti dal priznanje za njeno delo v korist vsega prebivalstva v občini ter hkrati izrazil željo, da bi predstavniki Slovenske skupnosti ponovno prevzeli neposredne odgovornosti pri vodstvu goriške občinske uprave. Udeležence so nato pozdravili podpredsednik Narodnega sveta Koroških Slovencev Jože Sabotnik, tajnik Slovenske skupnosti za Goriško Marjan Teroun ter predsednik Slovenske skupnosti na Tržaškem dr. Rafko Dolhar. Poseben pozdrav pa je na udeležence naslovil Mirko Špacapan v imenu novoustanovljene mladinske sekcije Slovenske skupnosti v Gorici.

Slavnostni govornik na proslavi je bil deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Dra-

lji sedanje delovanje Slovenske skupnosti. Dr. Štoka je med drugim naglasil, da ima Slovenska skupnost nenadomestljivo vlogo, saj je predvsem seizmograf stanja, v katerem se sproti nahajajo Slovenci v Italiji,

»Naša politična vloga je velika, nenadomestljiva — je dejal dr. Štoka; mi smo lahko vest in opomin vsem vsedržavnim strankam, državi in vladi; mi smo narodnostni seizmograf, kot v političnem življenju ne more biti nobena druga stranka; mi smo subjekt svojih pravic in teženj svojega dela in svojih naporov in takšni bomo ostali tudi v bodoče.« Izvajanju dr. Štokes so udeleženci večkrat prekinili s ploskanjem.

Na proslavi so sodelovali trije zbori. Prvi je nastopil mešani pevski zbor »Hrast« iz Doberdoba, ki je pod vodstvom Karla Lavrenčiča zapel šest pesmi. Nato so stopili

na oder pevci tržaškega mešanega zbora »Marij Kogoj«, ki ga vodi Nada Žerjal in ki so zapeli štiri pesmi. Proslava pa se je zaključila z nastopom moškega pevskega zbora »Mirko Filej« iz Gorice, ki ga vodi Zdravko Klanjšček.

SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI za občino Devin - Nabrežina želi vesele božične praznike in srečno novo leto svojim članom, somišljenikom in vsem rojakom.

SLOVENSKI PLES V CELOVCU

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu bo priredila 6. januarja v dvorani Delavske zbornice tradicionalni »Slovenski ples«. Začel se bo ob 20. uri. Sodelovala bosta mali plesni orkester RTV Ljubljana s pevko Marjano Deržaj in ljudsko zabavni orkester »Štirje kovači«.

Premiera »Oblasti« v Kulturnem domu v Trstu

Tako dolgega in navdušenega aplavza v tržaškem Kulturnem domu že dolgo nismo slišali ob koncu premier Stalnega slovenskega gledališča. Dobrih deset minut dolgo ploskanje ni samo dolžna nagrada za poustvarjalce in režiserja Nušičeve komedije »Oblast«, ampak tudi dokaz, da smo gledali eno najuspešnejših premier v zadnjih sezonah. In to ne samo zaradi skrbno prirejenega in posodobljenega teksta, ki je vzbujal smeh pa tudi žgočo satiro, temveč tudi zaradi režiserskih domislov in skrbno izdelanih likov, pravih umetniških draguljev, ki so vsak po svoje dali lesk celotni predstavi. Gre torej za predstavo, za katero bi — vsaj enkrat — morali uporabljati skoraj same superlative. Hkrati pa smo tudi dobili kokaz, da našega ansambla, ne gre podcenjevati, kot se rado dogaja, saj zna pod pravim vodstvom in živahnostjo domiselne režije doseči nepričakovano vrhunske dosežke. Igralci, za katere smo menili, da smo jih v desetletjih nastopov povsem odkrili, so se nam pokazali v novi, nepričakovani luči. In prav tu je zasluga beograjskega režiserja Miroslava Belovića, da je te talente nanovo odkril in jim poveril vloge, za katere bi po dosedanjih izkušnjah menili, da jim ne odgovarjajo.

Kot najzgovornejši primer bi lahko navedli Zlato Rodoškovo v vlogi klepetave sosede Mice, ki je s svojim besedičenjem v ritmu radijskega reporterja z nogometnih igrišč, izzvala dolge in zaporedne povsem zaslužene aplavze pri odprtem odru. Sem spada tudi dvojni lik Stane- ta Starešinića, najprej v vlogi ministrovega sošolca, vedno nekoliko vinjenega Dobroslava, nato pa še kot upokojeni vaški učitelj. Pa še Silvij Kobal v vlogi ministrovega tasta Miloja, ki v svoji ponižnosti pred oblastjo, a z intimno željo, da bi oblast sam izvajal, nima več nobenega kontakta z realnostjo, saj živi v nekem me- glem nadzemskem svetu, ves očaran, da je kot ministrov tast tako blizu oblasti. Za Kobala smo sicer vedeli, da mu odgovarjajo karakterne, šaljive vloge, vendar je morda tokrat še prekosil samega sebe. Vsak gib, vsaka kretnja, vsaka beseda in obrazna mimika, so na mestu, tako da je bil šaljiv in betežen hkrati, vendar nikdar pretirano vsiljiv. Obdržati vlogo vedno v oblasti, kar pri karakteriziranju ni lahko, je bilo sploh pravilo celotne predstave, ko so zaživele na odru razne tipične figure nekdanjega, pa tudi sodobnega Beograda. In če so tipične za Beograd, so značilne z malenkostno drugačnimi odtenki tudi za druga mesta s širokim kmečkim zaledjem.

Predstava bo občinstvu, ki je na premiero prihitelo res polnoštevilno, ostala v spominu kot ena najuspešnejših.

Omeniti bi bilo treba še Gledališki list, ki so ga pripravili nalašč za Nušičevo premiero. Poleg klišejev o parlamentarnih pobudah za javno priznanje Stalnega slovenskega gledališča zasledimo pristrčen sestavek beograjskega režiserja Belovića o svojem kontaktu z našimi igralci. Poleg te pozitivne note pa moramo zabeležiti tudi celo serijo slovniških in tiskarskih napak, ki mečejo senco ne samo na gledališki list, ampak neposredno tudi na predstavo samo.

Saša Rudolf

Zbora »Fantje izpod Grmade« in »Dekliški zbor« iz Devina bosta nastopila v nedeljo, 15. januarja, ob 16. uri v nabrežinski cerkvi s »Koncertom božičnih pesmi«.

V program sta zbora vključila tudi nekaj pesmi, ki jih bosta izvajala skupno. Vabljeni vsi!

go Štoka, ki je v daljšem govoru orisal delovanje slovenskih političnih strank in skupin v zadnjih 30 letih ter zlasti poudaril glavne politične smernice, na katerih teme-

Delovanje Društva slovenskih izobražencev

Aktualna vprašanja, kulturni in politični problemi ter slovenska zgodovina so predmet zanimivih večerov Društva slovenskih izobražencev, ki se redno vrstijo vsak ponedeljek. Letošnja sezona se je začela z dolžno proslavo ob 60-letnici smrti Janeza Evangelista Kreka, na kateri je govoril dr. Anton Kacin, ki je prikazal osebnost in delo tega velikega prvoboritelja za socialno pravičnost med Slovenci in za njih vsestranski politični in kulturni razvoj. Proslava je bila toliko bolj pomembna, ker je opozorila na važno obletnico, ki bi drugače šla mimo naše družbene stvarnosti skoro brez omembe.

V nadaljevanju sezone bi veljalo omeniti dve gostovanji iz Ljubljane: akademik Lino Legiša je tržaški kulturni javnosti predstavil najnovejše delo Alojza Rebula »Snegovi Edena«, kmalu potem pa je bil

gost društva Emilijan Cevc, ki je ob 500-letnici Andreja iz Loke — ob tej priložnosti so si člani društva ogledali njegove spomenike v Slovenski Benečiji — prikazal celotni razvoj gotske arhitekture na Slovenskem.

Iz obdelanega programa bi veljalo opozoriti še na pogovor za okroglo mizo o šolski problematiki v zamejstvu, na predstavitev pesniške zbirke Irene Žerjal »Pobegle zvezde« ter na božično premišljevanje dolinskega župnika Albina Grmeka, ki je preraslo že v pravo predavanje o sodobnih gledanjih današnje teologije.

Po božičnih in novoletnih praznikih bo društvo nadaljevalo s svojimi ponedeljkovimi večeri 9. januarja s srečanjem z mons. Jezernikom, ki bo govoril o sodobni misijonski problematiki.

S.P.

TEMELJNI KAMEN KULTURNEGA DOMA V GORICI

Slovensko kulturno-športno središče v Gorici postaja stvarnost. V nedeljo, 18. t. m., se je zbrala na gradbišču v ulici Brass, medaleč od ravnika številna množica in se udeležila slovesnosti položitve temeljnega kamna Kulturnega doma ter vzdave spominske listine. Prisotni so bili številni predstavniki oblasti, med njimi goriški župan De Simone, župana iz Doberdoba in Sovodenj Jarc in Češcut, števerjanski občinski odbornik Terpin, deželni odbornik Cocianni, zastopnik goriške prefektore, predsednik občinske skupščine iz Nove Gorice Sušmelj, jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko ter seveda vidnejši predstavniki slovenskih političnih in kulturnih organizacij iz zamejstva.

V svojem govoru je predsednik Odbora za gradnjo slovenskega kulturno-športnega središča Gorazd Vesel med drugim opozoril, da so v zgodovini Slovencev v Trstu in Gorici skupni narodni objekti odigrali veliko vlogo. Goriški Trgovski dom — je nadaljeval govornik — je pomagal razvijati kulturno-prosvetno in družbeno življenje ter je hkrati predstavljal simbol slovenske žive in ustvarjalne navzočnosti. Fašizmu so bili ti domovi trn v peti. Trgovski dom so nam fašisti vzeli s silo, Narodni dom v Trstu pa zažgali.

Gorazd Vesel je ugotovil, da sta bila zaman politična akcija in pravni postopek zakonitih lastnikov Trgovskega doma, da se popravi krivica, ki jo je storil fašizem. Zato je Slovenska kulturno-gospodarska zveza dala pobudo za izgradnjo Kulturno športnega središča in se glede na svoje skromne možnosti obrnila na matični narod, pri katerem je naletela na polno razumevanje. Gorazd Vesel je naglasil, da bo Kulturni dom na stežaj odprt vsem rojakom, kar bo pomagalo uresničevati pobude, ki krepijo slovensko narodno skupnost, slovensko kulturo in dostojanstvo slovenskega ljudstva. »Izkušnje so nas izučile — je nadaljeval govornik — da le takrat napredujemo, kadar smo skupaj. V sedanjem enkratnem zgodovinskem trenutku za pravno ureditev našega položaja je enotnost

Slovencev odločilnega pomena. Z enotno akcijo smo prepričljivi in kadar smo prepričljivi, smo tudi močni. O tem govori boj za avtonomijo slovenskega šolstva«.

Predsednik Vesel je nato kratko obrazložil glavne značilnosti kulturno-športnega središča. Njegov načrt je izdelal arhitekt prof. Edo Mihevc iz Ljubljane, statik in vodja gradbenih del pa je inž. Adolf Močnik iz Gorice. Športno središče bo imelo veliko dvorano z olimpijskimi merami, ki bo služila za odbojko, košarko in orodno telovadbo. V njej bosta dve manjši telovadnici, od katerih bo ena služila kot trim kabinet. Glavna dvorana bo imela 300 sedežev.

Osrednji prostor Kulturnega doma bo gledališka dvorana s 300 sedeži. Pod dvorano bo predavalnica za 100 oseb. Prostori bodo omogočali gledališko, koncertno, razstavo, klubske in družabne dejavnosti.

Odbor je moral premagati mnoge težave, preden je dobil gradbeno dovoljenje za kulturno-športno središče. Svoja izvajanja je predsednik Vesel takole zaključil: »Ko stopamo v še pomembnejšo fazo izgradnje tega centra, se obvezujemo, da ga dogradimo čimprej: za tiste generacije, ki dolgo in predolgo let hrepenijo po njem, in za mlado generacijo, ki se že vključuje v boj za narodno enakopravnost med Slovenci in Italijani, za vse plodnejše sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, za napredek in mir v tem delu sveta«.

Spominsko listino, ki je bila vzdana, je prebral njen avtor, ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča v Trstu dr. Filip Benedičič. Na slovesnosti je sodeloval združeni moški pevski zbor pod vodstvom Silvana Križmančiča.

—o—

Društvo SKAD iz Gorice prireja tudi letos tradicionalno »Štefanovanje« dne 26. t. m. v »Luchi club« v Ronkah, ul. Roma 21. Na prireditvi, ki se bo pričela ob 21. uri bo igral ansambel »Rast«.

Prispele so knjige Goriške Mohorjeve družbe

Te dni so prišle med naročnike knjige Goriške Mohorjeve družbe za leto 1978. Zbirka obsega štiri knjige: tradicionalni koledar, spominske monsignora Janeza Hladnika »Od Triglava do Andov«, zbirko pravljic, pripovedk, basni in črtic »Zlate slive«, ki jih je zbrala, uredila in jim napisala spremno besedo Zora Saksida, ter četrti snopič »Primorskega biografskega leksikona«.

Takoj naj pripomnimo, da pogrešamo povest, slavno, izvirno, tradicionalno, nepogrešljivo mohorjevo povest, ki je bila najbolj priljubljena branje slovenskih generacij več kot sto let. Težko si predstavljamo, kako da so začele zadnji čas vse tri naše Mohorjeve družbe tako zapostavljati ravno povest. Slišati je opravičilo, da je povest težko dobiti. Vendar se nam zdi, da je to bolj izgovor kot opravičilo, kajti čisto gotovo danes na Slovenskem in tudi tu v zamejstvu ni manj ljudi, ki bi bili sposobni napisati tako povest, kakor jih je bilo v nekdanjem času. Obratno, rekel bi, da jih je še

veliko več. Manjka pa po mojem mnenju nekdanja povezanost med Mohorjevimi družbami in avtorji. Pisatelji ne vedo, kaj delajo oziroma kakšne načrte imajo Mohorjeva uredništva, in ta ne vedo, kaj pišejo pisatelji. Potrebno bi bilo več stika med njimi. Mogoče v obliki kakšnega posveta od časa do časa ali osebnih oziroma pismenih stikov. Mnogo dobrih krajsih, pa tudi daljših pripovednih del je raztresenih po raznih revijah in časnikih; nedvomno bi nekatera zaslužila, da izidejo v knjigi. Delno pa je vzrok krize mohorjeve povesti tudi v tem, da se je spremenil okus ljudi, pa tudi življenje na splošno. Mohorjeve družbe, pa tudi pisatelji bi morali upoštevati in obravnavati v mohorjevih povestih in romanih nove probleme in v sodobnem slogu.

Koledar je pester in vsebinsko zanimiv. V njem sodeluje dolga vrsta znanih imen iz našega zamejstva, pa tudi od drugod. Tudi tu pa je pripovedno leposlovje sorazmerno slabo zastopano. Hladnikovi spomini so zanimivost posebne vrste, saj se dotika v njih marsičesa, kar spada v novejšo slovensko zgodovino. Lahko bi jih imenovali pričevanje; le da so žal napisani preveč v brzovarnem slogu, mimobežno, pa tudi nekoliko preveč naivno; o marsičem bi radi zvedeli več dokumentarnih podrobnosti, ker je bil mož priča marsičemu.

Četrti snopič Primorskega biografskega leksikona kar vabi k prelistavanju in človek je zaptopljen vanj, preden se zave. Bojimo se le, da bo trajalo vse preveč let, preden bo dokončan, to je, preden bo prišel do konca črke Ž, kajti dokončan ne bo smel biti dejansko nikdar. Zbirka pravljic »Zlate slive« pa pomeni poskus, prikazati izvirno pravljico ustvarjanje pri nas, hvalevreden sicer, vendar pa pogrešamo med zbranimi prispevki kakšne res izvirne in kvalitetne poskuse, vse je ostalo preveč na priloznostni ravni. Toda poskus je storjen in le iz takih poskusov lahko zraste tudi kvaliteta. Dobro je tudi, da je Goriška Mohorjeva družba sploh mislila tudi na naše male; že to ji je šteti v veliko zaslugo.

Vse, ki bodo ob nakupu knjig

DO 31. DECEMBRA 1977 POTROŠILI NAD 25.000 LIR,

čaka

**PRAZNIČNA NAGRADA
TRŽAŠKE KNJIGARNE
vredna 8.000 lir**

Za spodbudni dar je Založništvo tržaškega tiska v sodelovanju z založbo Obzorja namenilo knjigo iz bibliofilske zbirke »Iz slovenske kulturne zakladnice« MIKLOVA ZALA. Ob prazničnih dneh pomislite na darilo, ki ne »ovene«.

tržaška knjigarna - ulica sv. frančiška 20

Kmečka svatba kraljeve hčere

Juliana von Stockhausen

V 17. stoletju se je zgodilo, da se je mladi norveški častnik Ivar Jonson, ki je služil v gardi na dvoru danskega kralja Kristijana zaljubil v njegovo hči Marino in ona v njega. Ker sta vedela, da bi kralj nikoli ne privolil v poroko svoje hčere z navadnim častnikom kmečkega rodu, sta sklenila pobegniti. Stric mladega moža, ladjar, ju je še isto noč, ko se je princesa prikradla k Ivarju na straži, odpeljal proti južni norveški obali. Viharno morje, drznost in sreča so jih rešili pred zasledovalci. Ladjar si ni upal odpeljati mladih ubežnikov v Oslo, ki je bilo, kot vsa Norveška, v rokah Dancev, zato ju je izkrcal na njuno željo v samotnem fjordu, kjer je Ivar kupil od kmetov dva konja. Potem sta se preko samotnih gora in planot v pozni jeseni odpravila proti daljni Ivarjevi domačiji, kjer gospodari njegova mati vdova. Ježa čez gore je težka in nevarna. Kraljeva hči, ki je rasla v razkošju in udobju, spoznava poleg veličastne gorate norveške pokrajine trdote življenja in preprosto življenje norveških kmetov.

Nemška pisateljica Julijana von Stockhausen, ki je odlično poznala Norveško in njene ljudi, je napisala o tem zgodovinskem dogodku lepo novelo, iz katere prinašamo odlomek.

Zdaj sta jezdila že tretji dan. Skale so postajale vedno bolj strme; sivočrne so štrlele kvišku, po njih je brizgala voda hudo-urnikov in med travo je bilo videti lise snega. Breze in smreke so se upognjene od vetra stiskale h kamenju. Mah je izpodrival travo. V dolinah so ležala velika gorska jezera, tam, kjer so skale stisnile reke, ki so bučale in hrumele med njimi. Prenočila sta bila prvo noč pri nekem ogljarju, nato pa na malih, revnih gorskih kmetijah.

Strah pred tem, da bi ju ujeli, ju je začel zapuščati, a tem bolj je gnjavila mlade- ga moža skrb, kako bosta prišla čez gorska sedla. Čim globlje sta prodirala v de- želo, tem bolj neprehodna je postajala; tu

je bila že skoro zima. A Marine ni slišal zastokati; sedela je na dolgodelnem gor- skem konjiču, oblečena v grobo kožuhovi- nasto jakno in obuta v frizijske škornje; nič ni več spominjalo na gosposko damo, ki je dirjala na kastiljanskem dirkaču po grajskem vrtu. Toda njen obraz, ki ga je pomanjkanje na begu zožilo, je začel posta- jati s svojimi napetimi potezami podoben njenemu očetu kralju.

Steza se je vzpela na višino in peljala preko valovite planote. Nebo, ki se je za- čelo mračiti, je sivo viselo nad samotno po- krajino. Drevesa so se spremenila v komaj komolec visoko, krivenčasto grmovje. Tu pa tam so štrlele ploske skale iz pustih tal, potem pa je spet močvirje seglo vse do ste- ze. Živino so bili najbrž že odgnali z vseh planin, kajti nikjer se ni pokazalo nobeno živo bitje. Le od časa do časa je zakričal kak ruševac v megli, ki se je vlekla v veli- kih krpah čez močvirje.

Marina je molče jezdila za mladeničem; saj bi ne bila mogla govoriti. Nepopisen strah ji je stiskal srce. Bilo ji je, kot da je zapustila kraljestvo živih in se znašla v mračnem podzemeljskem kraljestvu. Ni se upala ozreti, zdelo se ji je, kot da se divje žene in škrti plazijo za njo, vsak hip pri- pravljene, da jo potegnejo s konja.

Končno je Ivar Jonson zabrzdal konja in olajšano vzdignil. Marina je vzdignila roko, bila je čisto omrtvela od strahu in mraza. Dotaknila se je moža, ki je dejal:

»Hvala Bogu, Marina, tamle je koča.«

Doumela je, da je tudi njegovo srce gnjavil strah. Bila je zapuščena planšarska koča. Živino so bili odgnali v dolino, toda v koči sta našla les in posušen kruh, trd sir in prekajeno meso.

Mož je napolnil kotel z vodo iz potoka in zanetil ogenj na ognjišču, preden je šel poskrbet za konja.

Ko se je vrnil, se je meso v kotlu že ku- halo. Marina je klečala v svoji črni jopici in rdečem krilu pri ognjišču. Njen vrat je bil gol in lasje razpuščeni. On se je usta- vil med vrati in jo opazoval. Koča je bila nizka in črna; v njej ni bilo nič drugega kot ognjišče, dve klopi iz ilovice in ležišče iz maha in kož. Mladenka je klečala v siju ognja, kot da je ena od svetlih vil, ki se je zatekla iz kraljestva škratov v kočjo k ljudem. Njena koža se je bleščala belo kot sneg in lasje kot gladka ebanovina. Toda njen nagnjeni obraz ni bil obraz brezteles- nega bajnega bitja.

»Marina, Marina, moja draga, na hudo pot sem te spravil,« je rekel mož s hripa- vim glasom.

Ona se je ozrla vanj: »Jejva zdaj, Ivar,« je zaprosila. Kruh in sir sta že stala na klopi zraven nje.

»To je prvi ogenj, ki sva si ga prižgala na kakem ognjišču, Marina.« Počutil je zraven nje.

»Napravila bom, kot me je poučila tista stara kmetica, in se s svetim znamenjem križa zahvalila za kruh, ki ga delim s te- boj.«

»To je trd in grenak kruh, Marina.«

Ona pa ga je pogledala in se lahko na- smehnila: »Niti najbolj beli in najrahljši kruh vse Danske mi ne bi tako teknil kot ta prepečenjak, ki ga jeva skupaj, Ivar.«

Popolnoma se je že bilo znočilo. Ogenj je pojema. Sedela sta stisnjena drug k dru- gemu sredi neskončne samote. Tišina na- okrog, popolna zapuščenost, gospodstvo no- či, vse to se je zgostilo v neizrekljivo čustvo ljubezni. Oba je prevzela predanost brez primere, ki jo je občutila ona do tega mo- ža in on do te ženske. Kot človeka zunaj za- kona in zunaj pomoči občestva sta se za- čutila Ivar in Marina, kot tovariša v orožju, ki sta si prisegla zvestobo s krvjo.

On je začel govoriti; njegov glas je drh- tel in v njegovih očeh se je pojavil tak po- božen izraz, da se je zdelo dekletu, da čuti njegov pogled v največji globini srca.

»Ukradel sem te tvojemu očetu, Marina. Ne bodo te mi pripeljali kot nevesto v kro- gu tvojih domačih in noben duhovnik ni položil tvoje roke v mojo. Odšla si z menoj, Marina, proč od časti in bogastva v samo- to, kjer nimaš ničesar drugega kot mene in mojo besedo.«

»Tvoja čast, Ivar, je moja čast,« je zaše- petalo dekletu.

Nato sta molčala; rdeči žar je počasi u- gašal. Potem pa je on spet spregovoril: »Ko sem bil še otrok, Marina, sem slišal prid- igati duhovnika v naši srenji, da si mož in žena sama podelita zakrament svetega za- kona, če so njune roke čiste in njuno srce polno ljubezni. Jaz se te nisem dotaknil v vseh teh nočeh, Marina, ampak ta noč, ki je polna božjega diha, je najina noč.«

Dekle je položilo svoje roke na njegove; njen obraz je bil blede in svetel.

»Hoteli so, da bi se poročila s princem, v svili in zlatu, moja poročna postelja naj bi bila pregrnjena s finim platnom in čip- kami.« Skočila je kvišku in razprostrla ro- ke: »Rodila sem se kot kraljeva hči in zato moram biti svobodna, da ljubim, ko- gar hočem, in da si obdržim, kogar ljubim. Ivar, Ivar! Izbrala vsa si drug drugega, vsemu svetu navkljub, razbila sva svoje u- jetništvo — in to ležišče, iz mahu v neskon- čni božji divjini je najin kraljevski šotor.«

Z razprostrtimi rokami je stala pred njim in on je kleče objemal njeno telo.

Mogočno rukanje je trgalo noč, narašča- lo, da se je zdelo, kot da tema tepeta, po- tihnilo in se začelo od kraja. Odgovorilo mu je drugo rukanje. Glasovi so gigantsko na- raščali v temi, grozeče in vabeče. Bilo je, kot da bi noč sama pridržavala dih pred močjo svojih bitij.

Fant je vstal in prisluškoval: »Divji se- verni jeleni!«

Pod kopiti mimodrvečih živali so se tre- sla tla. Spet se je zaslišalo rukanje, malo dalje.

»To je neskončna božja divjina!«

Povsod v gorovju je ležal globok sneg. Ko je stopila mati, ki je bila nadzirala de- kle pri molži, iz hleva in šla čez dvorišče,

je zaškrtal sneg pod njenimi podplati. Mraz je grizel do kosti. Mesec je stal nad z zemljo pokrito streho kašče in materi se je zdelo, da vidi ivje na suhih bilkah, ki so štrlele z nje. Gore so se dvigale črne in grozeče za kmetijo; kamor pa je padala mesečina, se je bleščal sneg modrikasto-srebrno. Tuljenje volkov se je zdelo nocoj materi glasnejše in bolj besno kot sicer. Prišlo ji je na misel, da je gotovo kak človek na poti in ali bi morda ne bilo dobro, da mu poslala hlapce.

Mati je bila srčna žena, odšla je v hišo, kjer je gorel ogenj, vzela gorečo vejo in stopila k dvoriščnim vratom. V prepihu je plamen močno zagorel, da je moral biti da-leč viden. Temu znamenju je odgovoril klic iz doline in zdaj je vedela mati dovolj; odposlala je hlapce.

Mati je sedela v hiši in predla. Luč je odsevala v bakrenem vedru, se zrcalila v srebrnih posodah na polici in izvabljala bleščeč sij iz medvedove kože, ki je prekrivala skrinjo. Miza je bila že pokrita. Izrezljane lesene žlice so ležale zraven skodel. V kotlu nad ognjem se je kadilo iz vročega ola.

Stara žena je zaslišala hrup hlapcev na dvorišču in psi so zalajali. Kaj le imajo, da tako noro lajajo, si je rekla. Trda roka je naglo odprla vrata veže in nato vrata v sobo. Ledeni zrak je vdrl vanjo. V sobo se je opotekel moški v kosmatem kožuhi, prekritem z ivjem, noseč na rokah v kožuhe zavito postavo. Stara žena se je začela tresiti, da je komaj vstala.

»Za božjo voljo!« Trepetaje se je postavila na noge. »Ali so tebe gonili volcje, Ivar?«

Mož je položil svoje breme na skrinjo in tedaj je zagledala mati obraz mladenke, obdan od kožuhovine.

»To je bilo najhujše, mati. Še sanjalo se mi ni, da me bodo volcje v naše doline huje gonili kot kraljevi.«

Stopil je h kotlu, zajel toplega ola in ga hotel dati piti Marini. Mati mu je vzela zajemalko iz roke, napolnila srebrno kupo in stopila z njo k Marini.

Dekle je poskusilo vstati in spregovoriti, a ni moglo.

»To je Marina, Kristijanova hči, mati. Pozdravite jo kot mojo nevesto.«

Ivar je stopil k Marini in odprl njen kožuh ter odvezal kapo. Sedela je tam, kot da jo je bila prehuda groza ohromela. Z rokami zaritimi v mehki kožuh, ki je prekrival skrinjo, se je naslanjala na steno iz tramov in se ozirala naokrog. Videla je sobo polno blesteče opreme, stene prekrivene z vezeninami, tla pogrnjena s kožami, iz vsega je dihala toplota, z vsemi udi je hkrati začutila svetlobo in varnost doma. Pomislila je, da je zdaj vse prav, in vendar se je čutila, kakor da ji je groza strdila kri.

Ježa po dolini navzgor — to je bilo najhujše. Nikoli ne bi mogla tega pozabiti — blede, ledeno peno reke med črnimi, grozečimi skalami in potem v temi zeleno svetlikanje volčjih oči, njihovo tuljenje, renčanje in škrtanje z zobmi, prestrašeno rezganje konj — bilo ji je, kot da ji je kri zaledenela.

Slišala je Ivarja, ki je rekel: »Vaša luč in hlapci, to je bila pomoč v najhujši stiski, mati.«

Potem je omedlela.

»Zato bo mož zapustil očeta in mater in ostal pri svoji ženi in bosta eno. Ta skrivnost je vzvišena zaradi svojega odnosa do Kristusa in Cerkve.«

Duhovnikov glas je napolnjeval mračni prostor lesene cerkve. Nevesta z visoko poročno krono Sjeltarjeve družine na glavi in oblečena v rdečo svilo in dragoceno kožuhovino, je klečala zraven Ivarja Jonsona in njuni roki, ki sta ležali druga v drugi, je pokrivala bela svila duhovniške štole.

Cerkev je bila polna ljudi. Zlat in srebrn nakit sta se blestela v havbah in na jopicah žensk. Ko je Marina po poroki šla med njimi iz cerkve, ji je prišlo na misel, da je njena svatba med mogočnimi kmeti tako imenitna, kot se spodobi kraljevi hčeri.

A ni imela časa razmišljati. Sonce je sijalo na zasneženo pokrajino; na ozadju vse te svetle, modrikaste beline so se bleščale noše mož in žena. Rdeče, rumeno in vijoličasto vezeneh avb, rokavic in klobučevinastih škornjev je pestro izstopalo. Temna konjska telesa so vplivala toplo in kosmato nasproti gladkim strminam. In tedaj so pri-

hrumeli iz cerkve čez hrib h konjem ženinovi spremljevalci. Naglo so odvezali konje, skočili v sedla in oddrveli, da se je zakadil sneg za njimi v srebrnih oblakih.

Ivar Jonson je dvignil nevesto v sedlo. Moški in ženske so se uredili v sprevod. Zvonovi so zvonili, jezdec na čelu so veselo kričali, konji so topotali s kopiti; Marini je bilo, kakor da je šele zdaj zares ubežala strahu divjine in dospela v kraljestvo ljudi. Medtem ko je svatovski sprevod važno jahal od cerkve, so drveli ženinovi tovariši proti Sjeltarjevi kmetiji. To je bila prastara šega: tisti od mladih, ki prvi prijahajo do doma novoporočencev, sme zajahati v hišo in kopita njegovega konja se morajo dotakniti mizne plošče — to prinaša srečo.

Ko je svatovski sprevod prispel do kmetije in je Ivar odpeljal svojo ženo v hišo, ju je že čakal tam mladi kmet Peer Olavson. Mogočni konj je bil krasno osedlan. Fant je nekoliko pognal šekastega konja, ta je zaprhal, zaplesal in nenadno z močnim zamahom položil obe prednji kopiti na mizno ploščo, da je hrastov les kar počil in so se prevrnili cinasti in srebrni pladnji; pečivo se je kotalilo po sobi, ljudje so se smeje in kriče drenjali zraven.

Marina, Kristijanova hči pa je prišla srebrno okovani pivski rog, ga napolnila z ženitovanjskim vinom in napila kmetu.

Stala je tam v noši doline, z nevestino krono na svojih razpuščenih črnih laseh, z iskječimi se očmi in blestečimi ustnicami. Ponudila je rog Peer Olavsonu, kraljica, ki nagradi svojega viteza.

Mogočni kmetje, ki so bili najprej zmajevali z glavami nad ukradeno nevesto Ivarja Jonsona, so zdaj počasi pogruntali, da je res, kar se je govorilo, da teče v žilah te ženske kraljevska kri in da je Ivar Jonson res ugrabil visokorojeno nevesto, kraljico, in jo pripeljal v njihovo dolino.

Bog je blagoslovil zakon Ivarja Jonsona in Marine z mnogimi močnimi in lepimi otroki. In njun rod je cvetel v mnogih vejah in tako se je zgodilo, da so se najuglednejše družine v tisti odročni norveški dolini lahko bahale, da so v sorodu z rodom danskih kraljev.

BOŽIČNA SANJA

Prijatelj od lista mi pravi: »Daj, napiši kaj za božično številko; o prazničnem vzdušju, kako naj uredimo za praznike dom, ne da bi zapravili ne vem koliko denarja. Pa še to napiši, da naj gospodinja ne skrbi samo za to, koliko bo znosila na mizo, ampak naj se tudi ona vsede k družini za mizo.«

Na tihem sem takoj pomislila na novi družinski zakon in si dejala: »No, no, lepo, da od moškega slišim kaj takega.«

Na vse te reči sem pravzaprav mislila na predvečer miklavževanja, ko sem po večerji nizala na nitko srebrne snežinke in postavljala pod grelec — kamina namreč nimamo — darilne zavojčke za otročiče. Praznično ozračje me je že prevzelo in tako sem v mislih kovala načrte, kako bi uredila dom, da bi v njem zazvenela tista intimna, topla nota, ki se mi zdi potrebna, če ne že zmeraj, pa vsaj nekajkrat na leto.

Take in podobne tuhtam vsako leto pred prazniki in vsakokrat bi rada iztuhtala kaj izvirnega, posebnega, presenetljivega. Za kaj takega pa je treba časa — in tega nimam bogve koliko, ker sem v službi — ali pa vsaj ne bogvekaj denarja. Zato sem sklenila poklicati na pomoč domiselnost. Kaj bi kupovala nalepke, zlate in srebrne, plastične in izumetničene! Nauči se kaj od otrok, sem si dejala; iz rdečega papirja si znajo izrezati angelca in iz jabolka in zamaškov so si naredili Miklavža in parklja. In naredila sem si tale načrt: rdeča pentlja z dolgima trakoma, obešena nekje v dnevnem prostoru, bo nosila vse božične čestitke in razglednice; poiskala bom kje poceni smrekove vejice, jih okrasila z nečim rdečim — ti dve barvi sta mi nekaj posebnega — in te vejice bodo krasile vrata, okna in morda tudi pogrnjeno mizo. In ko si v mislih predstavljam to pogrnjeno mizo, z

(Dalje na 8. strani)

Nova božična plošča »Stare božične pesmi 3«

Značilno podobo našemu božičnemu praznovanju daje v zadnjih letih tudi poslušanje božičnih plošč. Če si še pred dobrim desetletjem nismo mogli zavrteti nobene domače skladbe, razpolagamo sedaj že s pravo slovensko božično diskoteko. Njeno porajanje je sredi šestdesetih let najavil Slovenski oktet s ploščo Božične pesmi, ki je bila kot prva tovrstna plošča takoj razprodana. Kmalu je sledila nova božična plošča s sramežljivim naslovom »Stare cerkvene pesmi« v izvedbi zbora slovenskih madrigalistov (dirigent Janez Bole). Plošče so si zatem sledile druga za drugo, pri čemer je največjo žetev opravil Consortium musicum iz Ljubljane, ki je doslej izdal že sedem božičnih plošč o čemer spregovorimo posebej. Veliko popularnost je doživel tudi »Sveti večer«, na katerem pojeta otroški in akademski zbor »Svete Cecilije« iz Ljubljane (plošča je izšla leta 1972). Štiri božične pesmi je ta tedaj osemdeset članski APZ »Sv. Cecilije«, ki ga je vodil Tomaž Tozon, posnel tudi na svojo drugo ploščo »Slovenska cerkvena pesem«. Župnija Sv. Križ pri Trstu je izdala ploščo »Svetokriška mladina poje«, na kateri so na strani A božične pesmi. V ta pregled naše božične diskoteke pa bi lahko vključili še božično ploščo v popevkarskem oziroma narodno-zabavnem slogu, ki pa pomeni lahkotnejši pristop k božični pesmi.

Povrnimo se sedaj k zboru dirigenta Mirka Cudermana Consortium musicum iz Ljubljane. Pred devetimi leti (1968) je ta zbor prav z božičnimi pesmimi začel z izdajanjem svoje zbirke Musica sacra slovenica, v kateri je z zadnjo — letošnjo, izšlo že 16 plošč, med katerimi imajo glavni delež prav božične, saj jih je kar sedem, sledile pa so si takole: »Stare

božične pesmi« (MS 01), »Sveta noč« (MS 03, edina mala plošča iz te zbirke), »Božične pesmi« (MS 05), »Božična zgodba« (MS 07), »Slovenski božič« (MS 10), »Stare božične pesmi 2« (MS 14) in še zadnja »Stare božične pesmi 3« (MS 16), ki je izšla na letošnji božič. Tudi ta plošča prinaša več bogatih sklad, ki so širnemu poslušalstvu manj znane ali celo neznane. Poleg treh pesmi neznanega avtorja (Pred tebe božje Dete, Mesto Betlehem počiva in Zvonovi zvonijo) so na plošči še pesmi naslednjih skladateljev: Belarja (Že počiva vsa narava), Vavkna (Pastirci kam hitite), Hladnika »Zakaj svitlobe in Angelsko petje), Cveka (Pastirci iz spanja), Slomška (Glej zvezdice božje), Gerbiča (Kaj neki bo to), Štolcerja (Rajske strune) in kot dodatek Gruberjeva Sveta noč.

Če smo doslej za dirigenta Cudermana vedno ugotavljali, kako nas je znal znova in znova presenečati z odkrivanjem novih in novih lepot iz starega slovenskega božičnega repertoarja, imamo glede izbora skladb za zadnjo ploščo določene pripombe. Na plošči so namreč med drugim tudi vse štiri pesmi z edine male plošče te zbirke »Sveta noč«. To so Hladnikovo Angelsko petje, Slomškove Glej zvezdice božje, Štolcerjeve Rajske strune in Gruberjeva Sveta noč, pri čemer je ta slednja, ki ji nikakor nečemo osporavati njene največje priljubljenosti, še na dveh drugih ploščah Musice Sacre Slovenice (MS 07 in MS 14), torej skupaj v zbirki že štirikrat posneta. Prizadeti so s tem seveda najbolj tisti, ki imajo vse plošče zbirke in ki z rednim kupovanjem plošč pravzaprav omogočajo tudi njeno izhajanje. Na novih ploščah si seveda želijo novih skladb, ne pa ponavljanja, ki zbirko prej siromaši kot bogati. Poleg tega so omenjene ponavljajoče se pesmi na mali plošči »Sveta noč«, če že ne bolj izvedene, pa gotovo temeljiteje pripravljene kot na sedanji — najnovejši plošči. Na njih mesto bi lahko prišle druge, še neposnete skladbe: na primer namesto Hladnikovega Angelskega petja bi lahko bilo Cvekovo (z izredno peštrim in učinkovitim izmenjavanjem solo dela: alt-bari-ton) ali pa Tomčevo iz božjih spevov.

Upamo lahko, da bo dirigent Cuderman te naše pripombe upošteval pri izdaji naslednjih plošč, ki jih verjetno načrtuje; slovenski božični repertoar je tako bogat, da nam ponavljanja zaenkrat še ni treba. Ob teh pomislekih pa njegova nova plošča, predvsem zaradi ostalih pesmi, vendarle pomeni obogatitev naše božične diskoteke, toliko bolj pa bo dobrodošla za tiste, ki zgoraj večkrat omenjene male plošče »Sveta noč« nimajo. C »Starimi božičnimi pesmimi 3« pa bomo razveselili tudi tiste mnogotere, ki nas sprašujejo: »Ali imamo katero novo ploščo za letošnji božič?« Pritrdilnemu odgovoru lahko ob tem sestavku dodamo še ugotovitev, da imamo vseh božičnih plošč že toliko, da nam raznovrstnega poslušanja ne bo primanjkovalo v celih božičnih dobi; največ zaslug za to pa ima seveda Mirko Cuderman s svojim zborom Consortium musicum in zbirka Musica sacra slovenica.

—o—

Izšla je tretja številka »Galeba«, ki se začne z lepo božično pesmijo »Tiho, otroci...«, ki jo je spesnil pokojni Karel Širok, žrtev nacističnega terorja. Mesečna barvna priloga pa je posvečena Pinku Tomažiču in poimenovanju šol.

Prejeli smo

PRVA SEJA NOVOIZVOLJENEGA ODBORA SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE — GORICA

Dne 16. decembra 1977 se je sestal novoizvoljeni odbor na prvi seji in izvolil svoje organe. Izvršni odbor sestavljajo: prof. Sirk Albin — predsednik, Korošec Sergij — podpredsednik, prof. Bednarik Marjan — tajnik, Adrijan Dor-nik — blagajničarka, Jože Pahor — gospodar, člani pa prof. Ivan Bratina, prof. Nevica Budal, prof. Anka Primožič, Vera Češcut. Nadzorni odbor: predsednik prof. Miladin Černe, člani pa Ivo Češcut, Verena Buzzi. Razsodišče prof. Andrej Bratuž, predsednik, člana pa prof. Mar-jan Vončina ter Marinka Leban. Za stike s ti-skom prof. Miladin Černe.

Odbor Sindikata je vzel v pretres poročilo, objavljeno 7. decembra t.l. v Primorskem dne-vniku, glede namere ministra Malfattija o usta-novitvi posebnih organov za avtonomijo sloven-ske šole. Sindikat je mnenja, da pred ustano-vitvijo teh organov mora priti s strani Mini-istrstva do informativnih stikov z odgovornimi organi slovenske manjšine, kot so sindikat, stranke in drugi. Obenem predlaga, da se že obstoječa šolska odbora, goriški in tržaški, kon-stituirata v redni organ in da začasno nado-mestata šolske organe do njihove izvolitve.

Odbor je vzel v pretres tudi stanje šole v Št mavru, kjer vsako leto pride do menjave uč-nega osebja. Sindikat je mnenja da tako men-talno stanje škodi šoli sami. Mnenja je, da bi se enorazrednica razdelila v dvorazrednico, ta-ko da bi otroke ene razrednice vozili v Pevmo ali obratno.

Glede otroškega vrtca v ulici Vittorio Vene-to je bila zainteresirana deželna komisija za zadeve slovenske šole in je sindikat ugotovil, da je občina kar trikrat kršila zakon in sicer: 1) ker ni poslala imenovanja v odobritev Šol-skemu skrbništvu (glej čl. 40 R.D. iz leta 1928),

2) ker za namestitev vzgojiteljic v vrtcu mora-jo učiteljice imeti specifično diplomu vrtnaric in ne učiteljic.

3) ker je prva osnovna zahteva, poznanje slo-venskega jezika (kakor predvideva pravil-nik občine).

Nadalje je odbor sindikata vzel na znanje izjavo z dne 9. septembra 1977, ki so jo podpi-sali konfederalni sindikati (CGIL, CISL, UIL), ki priznavajo manjšinskim šolam pravico do av-tonomije.

—o—

V četrtek, 15. t.m., je bil v stolni cerkvi v Gorici orgelski koncert, ki ga je priredilo SKPD »Mirko Filej«. S skladbami Jeana Langlaisa je nastopil slovenski orgelski mojster Hubert Ber-gant. S četrtekovim koncertom se je izvajalec spomnil sedemdesetletnice rojstva znanega pa-riškega skladatelja in dirigenta.

SLOVENSKA PROSVETA v Trstu vošči vsem sorodnim organizacijam, včlanjenim društvom in prijateljem vesele božične praznike in srečno novo leto 1978!

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRA-ŽENCEV v Trstu želi vsem svojim čla-nom in obiskovalcem ponedeljkovih večerov srečen Božič in zdravo no-vo leto 1978!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB v Trstu vošči vsem mladim v zamej-stvu, v domovini in po svetu veliko notranjega zadovoljstva za Božič in sreče v novem letu 1978!

MLADIKA želi svojim bralcem in sotrudnikom blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto 1978!

BOŽIČNA SANJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

belim prtom, bi rada postavila nanjo še rdeče sveče, na majhnih, prozornih podstavkih, potem bi ugasnila veliko luč in v toplem siju sveč bi jaz, ob mizi sedeča, lahko gledala velike, očarane oči mojih malih.

Martina

Filip Warasch - nov tip koroškega slovenskega politika

Filip Warasch, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev, ki povezuje v političnem pogledu Slovence krščansko-demokratskega nazora, je danes ena glavnih slovenskih političnih osebnosti na Koroškem in gotovo najbolj aktivna in zanimiva.

Pozornost vzbuja tudi v nemško-koroških in ostalih avstrijskih krogih. Njegovo ime se pogosto pojavlja v dnevnikih. Nemško-nacionalističnim krogom velja za pravi simbol novega narodno zavednega in aktivnega političnega gibanja med koroškimi Slovenci, gibanja, ki je rešilo slovensko ljudstvo na Koroškem kompleksa kulturne in zgodovinske manjvrednosti pred nemško govorečimi sodeželani, kompleksa, ki ga je sicer težko razumeti, posebno nam Primorcem, ki takega kompleksa nismo nikoli poznali pred našimi sosedi in danes sodeželani Italijani, vendar pa je bil realnost in je pač imel svoje zgodovinske vzroke v stoletni podrejenosti koroških Slovencev vladajoči nemško govoreči plasti. Pred kratkim je prinesla avstrijska politična revija »Profil« o Waraschu obširen ilustriran članek, obsegajoč skoraj pet in pol strani, pod bombastičnim naslovom »Misterij neke bombe?«. Članek je bil namreč napisan v zvezi s procesom v Salzburgu, na katerem je bil Warasch oproščen obtožbe, da je nagovarjal nekega Gottfrieda Güttlerja, nemško govorečega Celovčana, ki pa je poročen s Slovenko in ki se je potem izkazal kot policijski zaupnik, naj bi napravil bombni atentat na transformator električnega toka pri Celovcu. Na procesu se je izkazalo, da je bil Güttler provokator in da je bila vsa zadeva zamišljena z namenom, da bi Warascha kompromitirali in onemogočili kot političnega voditelja koroških Slovencev, hkrati pa tudi ves njihov boj za narodnostne pravice, kot jih predvideva 7. člen državne pogodbe, vsaj kot je bil zamišljen in so ga razumeli tisti, ki so ga podpisali (in so napravili to napako, da njegovega pomena niso natančneje precizirali).

Ta poskus provokacije z Güttlerjem je pokazal in dokončno razkril, kako nevaren se zdi Warasch določenim nemško šovinističnim krogom na Koroškem in kako ga občutijo kot pravi trn v peti. Da bi ga odstranili, se niso ustrašili metod, ki bi jih lahko prej pripisali politični policiji v kaki totalitarni državi, tako da sta se jih ustrašila sam policijski general na Dunaju Robert Danzinger in notranji minister Röscher sta opozorila varnostne oblasti v Celovcu, da 25. paragraf avstrijskega kazenskega zakonika prepoveduje provociranje osumljencev s strani policije in zavajanje v kazniva dejanja z namenom, da bi dobili dokaze proti njim. Vsekakor je bil Warasch na procesu, ki je potekal oktobra na zahtevo obrambe v Salzburgu, ker je obstajal sum, da sodni postopek v Celovcu ne bi bil objektiven, v polni meri oproščen obtožbe o nagovarjanju k atentatu in vsa spletkarstva nemško-nacionalističnega šovinizma na Koroškem je s tem padla v vodo. Spletkarji z varnostno policijo in državnim pravdništvom vred so se blamirali, vendar s tem ni rečeno, da bodo odslej mirovali. Nedvomno bodo skušali skuhati kako dru-

go umazano spletkarsko brozgo in Warasch bo moral tudi z naprejem paziti, da se izogne vsem podobnim poskusom, vsem nastavljenim zankam. Nemško-nacionalistični šovinizem na Koroškem ima dolgo tradicijo in take »znamenite« prednike, kot so bili razni prosluli nacistični veljaki in klavci, ki so se »izkazali« tudi v Sloveniji in marsikje drugod.

Članek o Waraschu v »Profilu« je napisal neki Robert Buchacher in to z določeno hudobijo, čeprav se po drugi strani tudi ni pomišljal razkriti umazanega početja Güttlerja in policije. Z nekako naslado pripoveduje o težkih socialnih razmerah, v katerih je zrasel Warasch na Djekšah, o njegovi nezakonski materi, o revni koči, v kateri sta živela, o njuni potisnjenosti na rob vaškega življenja, v katerem so pač imeli glavno besedo tisti, »ki so kaj imeli«. Kot povsod. Toda če je menil člankar, da bo s tem Warascha »demitiziral« v avstrijski javnosti in pred samimi koroškimi Slovenci, se je zmotil. Warasch je postal s tem le še bolj konkreten in človeški v njihovih očeh. Zdaj je bil vsaj v širši javnosti bolj znan po svojem imenu in procesu kot po svoji osebnosti, zdaj pa je postal meso in kri. In takega vodilnega politika potrebujejo Slovenci: človeka, ki je že od mladih nog občutil na sebi in svoji materi ter na vsem svojem ljudstvu krivice in nasilje nemško-nacionalističnih in renegatskih krogov, njihovo hinavstvo, njihovo potuhnjenost, ki se skriva za lepe fraze in udari vedno za hrbtom, kadar dobi žrtev v past, da se ne more braniti. Warasch ni »meščanski« tip, ni človek, ki bi se bal boja ali ki bi si ne bil na jasnem o samem sebi, o svojem ljudstvu, o svojem delu in o svojem cilju, ampak je Slovenec, koroški Slovenec, novega tipa: pogumen, neomajen, samozavesten, človek akcije, ki je prišel iz trpečih plasti ljudstva in zato pozna njegove probleme in stiske, mož, ki se ne ustraši težav in se ne da zapeljati od lepih fraz in ponujanja miru v škodo pravičnosti in enakopravnosti koroških Slovencev.

Filip Warasch je nedvomno najbolj od-

ločen in mož najbolj jasnih idej med vsemi političnimi osebnostmi, kar jih premorejo danes koroški Slovenci in katerih ni malo in imajo kvalitete, s kakršnimi se je lahko ponašal le malokateri med koroškimi politiki prejšnjih generacij, zlasti pa trdno narodno zavest in zakoreninjenost v stvarnosti. Zaveda se nujne povezanosti boja za narodnostne pravice in boja za demokracijo in socialno pravičnost v politični praksi. Njegov socialni izvor iz kmečko-delavske plasti v odročni gorski vasi, kjer so si vedno stali nasproti gruntarji in revni kočarji in posli, ga usposablja, da z lahkoto doume, da je današnji boj koroških Slovencev hkrati tudi socialni boj. Ljudstvo, ki so ga nemško-nacionalistični krogi stoletja odriivali v vlogo ljudstva-proletarja, ljudstvo revnih kmetov, kočarjev in dnjnarjev in iz katerega so se rekrutirali mestni hlapci in dekle, natakari in mali obrtniki, izmed izobražencev pa samo duhovniki, ljudstvo, kateremu so odrekli ne le pravico do lastnih šol in uporabe lastnega jezika v uradih, ampak celo pravico, da si kupi vozni listek za vlak ali avtobus v svojem jeziku, to ljudstvo terja danes ne le svoje narodnostne, ampak tudi socialne pravice, in Filip Warasch je pravi mož, da vodi ta boj za narodnostno in socialno emancipacijo. Mlad je še in poln energij, pa tudi idej in idealizma, kot vsi mladi, zato ga čaka, če bo vztrajal, v dogajanju na Koroškem še velika prihodnost. Manjka mu še izkušenj, toda te bodo prišle. Ob strani bi mu morali stati vsi tisti, ki čutijo tako kot on, ki se zavedajo pomena in vzroka boja, v katerega se je spustilo koroško slovenstvo.

Ta boj nikakor ni brezupen. Čim odločnejši bo, tem bolj bo zajel množice koroških Slovencev, tembolj bo potegnil za seboj mladino, ki noče živeti svojega življenja z upognjenim hrbtom pred odurno malomeščansko provincialno jaro »gospodo« v Celovcu in drugih gnezdih in kotiščih nemško-nacionalnega šovinizma, ki je postal anahronizem in predmet zasmeha v sami Nemčiji in pod katerega površino se skriva le renegatstvo. Kajti samo malo je treba popraskati po renegatski koži teh »Velenemcev« pri Heimatdienstu in v drugih brlogih, kjer se zbirajo najbolj zagrizeni sovražniki in »strategi« protislovenske gonje, pa se pokaže njihova slovenska kri. Vsak izmed njih se lahko pobaha vsaj s slovensko babico ali dedom, materjo ali očetom, če ne z obema, in vsaj polovica jih nosi slovenske priimke. Že njihovi sinovi in hčerke ali sinovi in hčerke teh se bodo morda začeli sramovati njihovega renegatstva ali se ga že sramujejo in bodo spet iskali in cenili svoj narodni izvor. In da se to zgodi, mora biti eden glavnih ciljev boja koroških Slovencev. Filip Warasch pa je mož, ki je po svojem izvoru in po svojih odlikah sposoben, da vodi ta boj, ponosen na svojo mater, ki mu je v vsej svoji revščini in stiski znala dati pravo slovensko in moralno vzgojo, kakršne niso znali ali hoteli dati svojim otrokom mnogi bogati gruntarji in meščani. S Cankarjevo materjo vred je ta mati simbol moralne moči, vztrajnosti in hotenja po pravici v slovenskem ljudstvu.

Kulturni pomen Božiča

Božič je tudi kulturni dejavnik, praznik, ki je bil vedno in je tudi danes organsko vpleten v življenjsko omiko krščanskih narodov. Z Božičem je povezatnih nešteto šeg, navad, spominov in umetniških navdihov. Božič, t.j. Jezusovo rojstvo, češčenje svetih treh kraljev in beg svete družine v Egipt pred okrutnim kraljem Herodom je postal eden najbolj pogostih in najlepših, najbolj ganljivih in poetičnih motivov slikarstva v preteklih stoletjih. Pa tudi v književnosti in glasbi ima Božič važno mesto. Nešteto je novel na motiv božiča, tudi v slovenski literaturi. Kar zadeva svetovno literaturo, pa naj omenimo le Dickensove svetovnoznane božične povesti, npr. »Cvrček za pečjo«, in poglavja v njegovih romanih, posvečena Božiču. Tudi mnogo del klasične in narodne glasbe je posvečenih Božiču, da ne omenjamo ganljivih ljudskih božičnih pesmi. Vse to je bil in je še izraz veselja nad Božičem, nad božjim prihodom na ta svet. Zato voščilo »Veseli Božič!« Toda ponekod so s časom, ko se je začel izgubljati prvotni pomen tega voščila in zaradi degeneracije prazničnih šeg vzeli to voščilo preveč dobesedno in ga začeli dojemati kot poziv k posvetnemu veselju, ob obujenem spominu na kak poganski praznik v zimskem ekvinokciju. Tako se je spremenil Božič ponekod v Ameriki, pa tudi drugod, v praznik posvetne družabnosti, v hrupno zabavo, v folkloro. Na božični večer prirejajo zabave in bogate večerje ter si izmenjujejo darila. Krščanski pomen božične noči je stopil v ozadje, čeprav ni mogoče reči, da je zares pozabljen.

Zanimivo pa je, da se je pri nekaterih narodih ohranil poganski izraz za Božič. V Skandinaviji pravijo Božiču »Jul« (izg. Jül). Tako se je imenoval nekdanji poganski praznik, s katerim so obhajali prvo zaznavo podaljšanja dneva po zimskem ekvinokciju. Tudi slovenski izraz Božič je najbolj verjetno spomin na nekdanji praznik enakega pomena. Beseda Božič pride najbrž iz besede bagms, ki je pomenila drevo, drevesni čok ali panj, ki so ga kurili na ta poganski praznik sredi zime. Beseda panj je morda direktno iz besede bagm ali bagms, beseda Božič pa je lahko nastala po fonetičnih spremembah bagms — bažs — božič. Zato ni točna razlaka, ki jo pogosto

slišimo, zlati od duhovnikov, da pomeni Božič malega Boga.

Hrvaška ali srbska beseda badnjak, ki pomeni Božič, je prav tako iz gotske besede bagms. Zelo verjetno so presadili ti narodi krščanski Božič na tradicijo svojega največjega zimskega praznika, ki je ni bilo mogoče izkoreniniti, ali pa so zanesli to gotsko besedo k njim prvi gotski krščanski misijonarji, o katerih sicer zgodovina ne poroča, a ki so prihajali k njim, kot priča še mnogo drugih gotskih besed, ki so se ohranile v slovenskem bogoslužnem jeziku in molitvah. Badnjak je nastalo iz bgms s tem, da se je črka g spremenila v d in da je dobila beseda končnico jak. Tako krije beseda Božič v sebi tudi bogat kulturno-zgodovinski pomen in je ena ključnih besed za razvozlanje naše najstarejše zgodovine in kulturne zgodovine, ki sta sicer zaviti v temo.

Vse to daje našemu voščilu »Veseli Božič« v vsakem pogledu globok pomen.

RAZSTAVA STAJERSKE GOTIKE

V samostanu Sankt Lamrechta na avstrijskem Štajerskem bodo priredili od 28. maja do 8. oktobra 1978 razstavo pod naslovom »Gotika na Štajerskem«, ki bo prvič prikazala javnosti široko panoramo gotske umetnosti v tej deželi. Obsegala bo čas od leta 1300 do 1520 in bo prikazovala slike, risbe, slike na steklu, obrtne izdelke, orožje in knjižne ilustracije. Poleg takih izvornih del pa bo videti na razstavi tudi kopije nagrobnih skulptur, fresk in drugih umetnin, ki jih ni mogoče razstaviti v izvorniku, pa tudi velike fotografije gotske arhitekture na Štajerskem. Zelo verjetno bo najti na razstavi tudi marsikaj zanimivega iz Slovenske Štajerske, saj sta bili v času gotike Nemška in Slovenska Štajerska dejansko ena sama dežela in tako tudi v pogledu umetnosti.

—o—

Od 21. do 29. januarja 1978 bodo obhajali v Salzburgu Mozartov teden. Na sporedu so trije koncerti Dunajskega filharmoničnega orkestra. Mozartov teden priredi vsako leto v Salzburgu mednarodna ustanova »Mozarteum«.

Vsem prijateljem, znancem in cenjenim odjemalcem na Tržaškem, Goriškem in Videmskem vošči vesel božič in novo leto

Korsič

Anton Korsič

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

T R S T

Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

NE VEDNO NA BOLJŠE

Avstrijski notranji minister Lanc je v parlamentu na Dunaju zavrnil trditve, da sodelujejo pri slovenskih demonstracijah na Koroškem tudi jugoslovanski državljani, ki da s tem vnašajo »nemir« na Koroško. To so trdili seveda tisti nemško-nacionalistični krogi, ki se težko vživljajo v to, da koroški Slovenci niso več pohlevne in ubogljive ovce in znajo zdaj že tudi odločno demonstrirati. Časi se pač spreminjajo in za nemške nacionalistične šoviniste na Koroškem ne vedno na boljše.

NOVICE

Julija prihodnjega leta bo gostovala gledališka skupina dunajskega Burgtheatra v Izraelu, kjer bo igrala Goethejevo dramo »Ifigenija« in Nestroyev komedijo »Ljubezenske zgodbe in ženitovanjske stvari«. Dala bo vsega skupaj šest predstav v Jeruzalemu, Hajfi in Tel Avivu.

Dunajski muzej »Albertina« je dal na razpolago izvirne načrte za prenovitev cerkve sv. Andreja v ukrajinski prestolnici Kijev. Izvirne načrte hranijo namreč v tem dunajskem muzeju. Cerkev je zgradil v 18. stoletju arhitekt ruskega carskega dvora Italijan Bartolomeo Rastrelli, ki velja za mojstra ruskega rokoka in je zgradil številne stavbe tudi v nedanji ruski prestolnici Petrogradu. Cerkev sv. Andreja v Kijevu so že večkrat restavrirali, ne da bi bili poznali izvirne načrte, dokler niso našli v ruskih arhivih dokumentov, ki so razodeli, da se nahajajo izvirni načrti v dunajskem muzeju »Albertina«.

Te dni je izšel v Gorici Trinkov koledar 1978, ki ga je skrbno uredil Jožko Kragelj. Vsebinsko koledarja je zelo zanimiva in ima na več mestih prav dokumentarno vrednost, npr. v slovenščini in italijanščini natisnjen govor videmskega nadškofa Alfreda Battistija, ki ga je imel na »Dnevu emigranta« v Čedadu v začetku letošnjega leta. Odgovorni urednik koledarja je dr. Stojan Brajša.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

S. P. A.

GLAVNICA Lir 600.000.000

VPLAČANIH Lir 300.000.000

TRST - ULICA F. FILZI 10

TELEFON 61-446

TELEX: 46-264

želi vesel božič in srečno novo leto 1978

Vladni gospodarski program

Vlada je pred dnevi predložila sindikatom in šestim strankam ustavnega loka svoj novi gospodarski program.

Gospodarska listina, katero je vlada predložila sindikatom in strankam, je dolga 27 tipkanih strani. Listina vsebuje smernice gospodarske politike, katere želi vlada uresničiti v upanju, da obdobje gospodarske stabilizacije v drugi polovici prihodnjega leta ne bo zašlo v slepo ulico.

Med osnovne smernice ove gospodarske politike spadajo selektivno usmerjanje notranje potrošnje, preusmeritev industrije z investicijami ter zmanjšanje javnih izdatkov. Javno potrošnjo je treba racionalizirati in povečati je treba produktivnost celotnega gospodarskega sistema.

V poglavju o javnih investicijah je rečeno, da namerava vlada investirati skoraj ssem tisoč milijard n 400 milijonov lir. Od tega bo nakazanih dva tisoč milijard za gradbeništvo, skoraj tri tisoč milijard za energetske sektor in sicer 435 milijard za atomske centrale, nadalje 600 milijard za prevoznništvo, od 1.200 do 1.700 milijard za telefonske zveze, 500 milijard za javna dela ter okrog tisoč milijard za kmetijstvo. Delno so te investicije že financirane v okviru dosedanjih zakonov in delno bo morala vlada najti nova finančna sredstva. Država bo morala dobiti novega denarja, a vlada ne misli na nove davke, marveč na učinkovitejšo izterjanje davkov s pobijanjem utaj ter na morebitno podražitev nekaterih javnih tarif, zlasti električnih in železniških. Javne izdatke hoče vlada zmanjšati vsaj za šest tisoč milijard lir. Razširjeni javni primanjkljaj naj bi tako znižali od 29 tisoč 650 milijard lir na 24 tisoč milijard, ki naj tvorijo zgornjo mejo, katere po mnenju vlade ni dovoljeno prekoračiti.

Javne izdatke naj bi skrčili zlasti na zdravstvenem in socialnoskrbstenem področju. V bodoče naj bi na primer izračunali pomoč za invalidnost ne na osnovi možnosti zaslužka, marveč na osnovi delovnih sposobnosti. Povečali naj bi socialne prispevke za avtonomne delavce in socialne prispevke bodo odslej izterjevali skupno na osnovi davkov. Z omenjenimi ukrepi misli vlada prihraniti 800 milijard lir.

Na zdravstvenem področju bo novost, da bodo morali zavarovanci plačevati del zdravil sami. Po drugi strani naj bi skrčili izdatke zdravstvene industrije za reklamo in podobno. Tisoč milijard namerava vlada zbrati s podražitvijo javnih tarif. Skupni prihranek bo znašal štiri tisoč sto milijard, a vlada potrebuje za državno blagajno še tisoč petsto milijard, za katere za zdaj ne ve, kje jih bo našla.

Vlada predlaga, naj bi podjetja v krizi ustanavljala kreditne konzorcije z bankami. Čimprej naj bi uresničili sektorske razvojne načrte zlasti za železarstvo, ladjedelništvo in kemično industrijo. Podjetjem z državno soudeležbo naj bi za ta namen nakazali tisoč milijard lir.

Za povečanje produktivnosti dela in za znižanje stroškov za delovno silo vlada računa na sodelovanje sindikatov. Slednji naj bi v prihodnjem letu omejili zahteve po povišanju plač. Vlada namerava zmanjšati socialne dajatve podjetij za tisoč 600 milijard lir. Istočasno pa bo menda odpravila zaporo nad draginjskimi dokladi pri plačah nad šest, oziroma osem milijonov lir letno.

Dva tisoč tristo milijard lir misli vlada inkasirati s pospešenjem zaključka davčnih sporov (sedemsto milijard), z uvedbo 75-odstotnega predujma tudi na krajevni davek ILOR (450 milijard), s pogostejšim plačevanjem dodatnega davka IVA (450 milijard), s povečanjem od 16 na 18 odst. odtegljaja na obresti bančnih vlog (500 milijard) ter s popravki krajevnih davkov za sto milijard lir. Več denarja naj bi končno — kot rečeno — prinesel državni blagajni tudi učinkovitejši boj proti davčnim utajevalcem.

**Vesel Božič in srečno
novo leto vošči
vsem svojim članom
in poslovnim strankam**

**Hranilnica
in Posojilnica
na Opčinah**

OPČINE - TRST

Bazoviška 2 - Telefon 211 120 - 212 494

Vse bančne usluge

Menjalnica

Hranilne vloge na knjižice in tekoče račune

Posojila vseh vrst

Neprekinjena blagajna

Specializirana posojila po znižani obrestni meri:

Obrotniška

Kmečka

Trgovska

Mala industrijska

Ljudske gradnje

Nekje se je zataknilo z avstrijsko »belo knjigo«

Medtem ko je avstrijski tisk že pred tedni naznanil izid »bele knjige« avstrijske vlade o manjšinskem vprašanju v Avstriji, po čemer smo povzeli dotično vest tudi mi, se je zdaj nekaj zataknilo in zvezni kancler Kreisky je na neko intervencijo poslancev Ljudske stranke, zakaj publikacija še ni izšla, odgovoril, da gre za »zunanjepolitične pomisleke«, češ da »se je treba izogniti zaostritvi stališč«. Vsem tistim, ki bi želeli kratek oris problematike, pa je kancler priporočil dokumentacijo o pravnem položaju narodnostnih skupin, ki jo je pred časom izdal njegov urad. Gre za 112 strani obsegačo knjigo z naslovom »Die rechtliche Stellung der Volksgruppen in Österreich«

(Pravni položaj narodnostnih skupin v Avstriji).

Knjiga vsebuje uradno dokumentacijo o manjšinskem vprašanju, t.j. vse uradne dokumente, ki urejajo položaj manjšin, od člena 7 državne pogodbe in izvlečka iz govora državnega predsednika Rudolfa Kirchschlägerja na proslavi ob 20-letnici avstrijske državne pogodbe do raznih zakonov, vladnih odredb, Kreiskyjevih izjav v parlamentu ter jugoslovanskih ter avstrijskih not. Knjiga je potrebna kot pripomoček vsakomur, kdor hoče natančno poznati avstrijske zakone, ki urejajo manjšinsko vprašanje, in imeti pri roki vso uradno avstrijsko dokumentacijo.

SCHUBERTOV FESTIVAL

Prihodnje leto bo posvečen dunajski festival, ki bo trajal od 20. maja do 25. junija, v glavnem glasbi in življenju skladatelja Franza Schuberta, za 150. obletnico njegove smrti. Umrli je namreč 19. novembra 1828, star komaj 31 let. Društvo prijateljev glasbe na Dunaju je posvetilo ves svoj koncertni program za prihodnje leto Schubertu in drugim skladateljem njegovega časa. Koncerti takoimenovane »Schubertiade« bodo v »Theatru an der Wien«, v Schönbrunnskem gradu in v raznih drugih dunajskih dvoranh. Tudi dunajska Opera bo pripravila dva programa Schubertove glasbe, poleg tega pa bodo pripravili razstavo o njegovem življenju in delu in organizirali mednarodni kongres o Franzu Schubertu ter vrsto vzporednih prireditev s koncerti v manjših dvoranh in v raznih krajih.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Branislav Nušič

O B L A S T

V ponedeljek, 26. t.m.ob 16. uri - Abonma red
G - popoldanska predstava na dan praznika.

RADIO TRST A

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Dobičkarstvo in srce

Je že tako, da se med štirimi milijardami ljudmi vedno najde tudi kak skeptik. Ti so se spraševali, če morda zdravila, kot je MER 29, ne bodo stanja čez čas samo poslabšala. MER 29 namreč zaustavi telesno holesterolno delovanje in s tem povzroči, da se začnejo nabirati druge maščobe.

Čas je dal skeptikom kaj kmalu prav. Začela so prihajati poročila o tem, da so se pri bolnikih, ki so jemali MER 29, razvile očesne mrežnice, da so jim odpadli lasje in da so se pojavile še druge motnje. Družba Merrell se je sicer zagrizeno branila in ni hotela priznati nobene zveze med temi nezaželenimi pojavi in zdravilom MER 29, a je morala nazadnje zdravilo umakniti.

Ta primer smo navedli predvsem zato, ker lepo ponazarja širšo, to je družbeno, in ožjo, to je zdravstveno, problematiko stranskih učinkov in ker nam lahko služi kot uvod za opis nove, »nenasilne« farmakologije, ki bo morda nekoč zamenjala današnjo. Nenasilni farmakologiji bomo posvetili prihodnje nadaljevanje.

Nenasilno lekarništvo

To je sklepno nadaljevanje našega potepanja do salvarsana, prvega modernega zdravila, do pisane in mnogoterne kopice njegovih današnjih potomcev. S poti odnašamo mešane vtise: blišč čudežnih zdravil nas ni zaslepil, da bi ne videli tudi bedne plati današnjega lekarništva, videli tudi bedne plati današnjega lekarniškega prizorišča, na katerem smo lahko pričali brezobzirni borbi za nadoblast velikih mednarodnih farmacevtskih kartelov. Zdravilska industrija se vede kot katerakoli druga. Njen cilj lie. Posledica tega ni samo napihnjenost cen, ski dobiček. Svoje izdelke reklamizira, kot bi bili najnovejši pralni prašek ali loščilo za čevlje. Posledica tega ni samo napisnjenost cen. Nepristranski ocenjevalci lekarniških izdelkov pa vedno znova izrekajo že ustaljeno sodbo: »Zdravilo XY je enako učinkovito kot konkurenčna zdravila. Dokler ne bomo zvedeli kaj več o njegovi strupenosti, bo morda prav, da ga uporabimo šele, ko so vsa ostala sredstva odpovedala.«

Vsak dan prihajajo na trg nova zdravila. To bi bilo sprejemljivo, če bi res reševala življenja in odpravljala bolezni boljše od predhodnikov. Če pa nova zdravila niso ne učinkovita in tudi ne varna, če njih lahkomišelnost uporaba povzroča iatrogene bolezni ali razvoj klicne odpornosti, če je splošni učinek za skupnost nezadovoljiv — potem je v deželi lekov res nekaj narobe. Ne bo dovolj, da se zmanjša dobiček velikih večnarodnih družb, in tudi ne večja strogost pri predpisovanju zdravil. Potrebna bo korenitejša sprememba.

Za Nobelovega nagrajenca Ulfa von Eulerja in druge udeležence velikega mednarodnega shoda o biofarmakologiji, ki ga je priredila švedska Akademija znanosti, se je ta sprememba že začela. Po njegovem mnenju stopa danes lekarništvo na novo, izredno pomembno razvojno stopnjo. Tako je tudi mnenje Arneja Engströma, voditelja raziskovalnega inštituta up-salske univerze: »Gre za odločilen preokret pri zdravljenju.«

Kaj se je bistveno spremenilo, da lahko govorimo o farmakologiji bodočnosti? Gre za ne-

kaj navidezno zelo abstraktnega in skoro nepomembnega, kar bi lahko morda najbolj označili kot pristopno filozofijo.

Za tradicionalno zdravilstvo je bil človek vedno seštevek ločenih sestavin. Če je ena teh obolela, ji je zdravnik posvetil ves svoj trud, da bi stanje čimprej normaliziral. V viziji biofarmakologov pa je človek sklenjena ekološka enota. Bolezen nastopi, ko se pojavi kak dejavnik, ki moti ustaljeni ekološki red. Vzemimo primer iz narave! Število mesojedih in rastlinojedih živali je vedno medsebojno odvisno. Če se na kakem teritoriju poveča ali zmanjša število enih, ima to vedno vidne posledice tudi za število moč drugih. Recimo, da smo odpravili ptice roparice. Začetno ravnovesje je bilo tako podrt in namnožila se bo tista skupina živali, ki so se z njo hranile ptice roparice, denimo glodalci. Prišlo bo do novega ravnovesja, ki ga bo pogojeval kak omejevalni faktor, recimo razpoložljivost hrane. V naši prisposodbi je drugo ravnovesje značilno za bolezen. Kakšni so zdravilni posegi? Tradicionalna medicina bi problem skušala rešiti tako, da bi ozemlje preplavila s pastmi ali pa bi zastrupila glodalcem hrano. Pri tem bi prezrla dve dejstvi: če glodalcev ne uniči popolnoma, se bodo ti prej ali slej spet razmnožili. Učinek je torej samo začasn. Če pa glodalce popolnoma iztrebi, ima to lahko hude posledice za vse ozemlje, saj je bilo naravno ravnovesje grobo kršeno. Kaj predlaga novo zdravilstvo? Do neravnovesja je prišlo, ker smo iztrebili naravnega sovražnika glodalcev. Rešitev je na dlani: ozemlje moramo spet poseliti s pticami roparicami in ustvarilo se bo trajno in naravno ravnovesje.

Če to sedaj prenesemo na človeško telo, lahko rečemo, da je cilj nove biofarmakologije ta, da ugotovi, kateri so bistveni dejavniki, ki so neobhodno potrebni za naravno ravnovesje (t.j. zdravje) in ki jih je treba nanovo poskrbeti človekovemu telesu v primeru bolezni. To je torej bistvo nenasilne farmakologije in v to smer je bilo že narejenih nekaj odločilnih korakov. Kot primer naj navedemo nekaj misli iz poročila, ki ga je objavil dr. Georges Milhaud, ki dela pri pariški bolnišnici Saint Antoine. Znano je, da imajo starejši ljudje zaradi dekalifikacije bolj krhke kosti. Kalcij uravnava v organizmu hormon kalcitonin in telesno nastajanje tega hormona pospešujejo drugi, estrogenski hormoni. To so ženski hormoni, a jih najdemo tudi v moškem telesu. Nezadostno obnavljanje kostnega tkiva pri starejših ljudeh so doslej skušali zdraviti z zauživanjem kalcijevih preparatov, vendar so bili rezultati kaj skromni, v primeru starih ljudi pa jih sploh ni bilo. Milhaud priporoča v teh primerih estrogena zdravila, ki lahko na naraven način dosežejo vidne in trajnejše uspehe pri zdravljenju ene najhujših nadlog starosti.

Takih primerov je stockholmski shod prinesel še veliko. »To kar človeka presunja, je množina možnosti, ki so se nam zečele odpirati. Raziskave zelo dobro obetajo,« pravi Engström, »vendar veliko stanejo. Upajmo, da bo obseg teh možnosti spoznala tudi farmacevtska industrija.« To je hkrati tudi naše voščilo.

Konec

S. M.

NEDELJA, 25. decembra, ob: 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Božič v šoli. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Božični obisk pri bolni gospe«. Napisala Lojzka Lombar. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet. - vmes: 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: — Šport in glasba.

PONEDELJEK, 26. decembra, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Tjavidan - vmes (9.30): Kaku so jele naše nuonote (Samo Sancin). 10.00 Koncert - vmes (10.30): Sveti večer 1977, pričevanja. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Božična melodija«. Otroška radijska igra, napisala Marija Susič. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Slovenski zbori. 13.20 Melodije. 14.00 Poročila. 14.10 Roman - Jack London - Majda Skrbinec: »Dolina meseca«, I. del. 14.30 Glasba. 15.35 Glasbeni ping-pong (Ivan Peterlin). 16.30 Koncert. 18.00 »Božična romanca«. Napisal Ksaver Meško, dramatisiral Franc Jeza. 19.00 Poročila.

TOREK, 27. septembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.05 - 10.00 Tjavidan - vmes: 9.00 Poročila. 9.30 Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Giordano Michelizza: »Božični razgovor v tipanskih gorah«. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba (Antek Seražin). 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dolina meseca«. 14.30 Motivi iz filmov. 15.30 Poročila. 15.35 Top lestvica (Tea Meulja). 16.30 Čudoviti otroški svet (Nadja Pahor). 17.00 Poročila. 17.05 Koncert stare božične glasbe. 17.35 Glasbena panorama.

SREDA, 28. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 - 10.00 Tjavidan - vmes: 9.00 Poročila. 9.30 Z modo po svetu (Sonja Mikuletič). 10.00 Koncert - vmes (10.35 cca): Ljudje in dogodki. 11.40 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Ljudska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dolina meseca«. 14.30 Kličite Trst 31065 - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 - 19.00 »Pahljača«. Igra, napisal Carlo Goldoni - vmes: 18.00 Poročila. 19.00 Poročila.

ČETRTEK, 29. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 - 10.00 Tjavidan - vmes: 9.00 Poročila. 9.30 Kje so moje rožice (Marinka Pertot in Irena Žerjal). 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Družina (Lojze Zupančič). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Pevsko tekmovanje »Seghizzi«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dolina meseca«. 14.30 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki (Mara Žerjal). 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 18.00 Kladivska glasba. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Položaj ženske. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

PETEK, 30. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 - 10.00 Tjavidan - vmes: 9.00 Poročila. 9.30 Zapiski Jožeta Pirjevca. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Rojstna hiša (Martin Jevnikar). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zbor »Mirko Filej« in zbor »Planinka«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dolina meseca«. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Njef v posvetilo. 16.00 Gremo v kino (Sergij Grmek). 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Stane Malič: Božično pričakovanje. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.10 Kulturni dogodki. 18.25 Klasični album. 19.00 Poročila.

SOBOTA, 31. decembra, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 - 10.00 Tjavidan - vmes: 9.00 Poročila. 9.30 Nekoč je bilo. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Ibor iz operet. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dolina meseca«. 14.30 Običaji in glasba. 15.00 Tekmujte s Petrom (Jelka Daneu in Peter Cvelbar) - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.10 »Mesečnik«. Satirična oddaja. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila. 19.35 Pričakujemo skupaj novo leto. 0.30 Zaključek oddaje.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51